ORTODOKSİA

AHLÂKİ VE DİNİ RESALE

Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul — Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

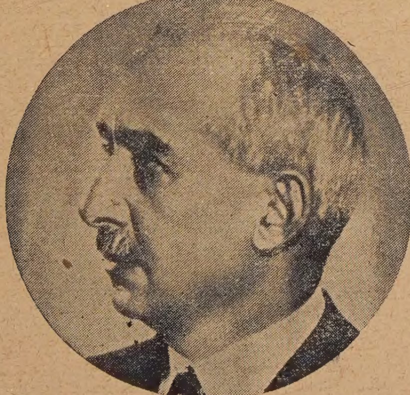
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΗ'. — ΜΑΡΤΙΟΣ 1943 — ΤΕΥΧΟΣ 3

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΠΙ ΤΗι ΠΡΟΕΔΡΙΚΗι ΕΚΛΟΓΗι

Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ ἐπανεκλεγεὶς Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΕΠΙΣΗΜΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Μετ᾽ ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ Ὑψηλὸν Πρόσωπον τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχηγοῦ Ἰσμὲτ Ἴνονου ἡ Μεγάλη Ἐθνοσυνέλευσις ἐν τῇ πρώτῃ Συνεδρίᾳ τῆς νέας Κοινοβουλευτικῆς Περιόδου παμψηφεὶ ἐπανεξέλεξε τὴν Α. Ἐξοχότητα Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ «Ὀρθοδοξία», ὁλοθύμως μετέχουσα τῆς ἐπὶ τῷ εὐσήμῳ γεγονότι κοινῆς χαρᾶς, ὑποβάλλει τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια αὐτῆς.

* * *

Ἐπὶ τῇ ἐπανεκλογῇ τῆς Α. Ἐξοχότητος εἰς τὸ Προεδρικὸν Ἀξίωμα καὶ τῇ ἀνασυγκροτήσει τῆς Κυβερνήσεως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπέστειλε τὰ κατωτέρω καταχωριζόμενα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα:

Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας Ἰσμὲτ Ἰνονου

Ἄγκυραν.

Μετὰ χαρᾶς βαθείας ἐπληροφορήθημεν ὅτι ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ ἐνδόξου Τουρκικοῦ Ἔθνους ἐξελέγη καὶ πάλιν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἡ ἐπιβάλλουσα προσωπικότης τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἀποτελούσης τὸ σύμβολον τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Πατρίδος, ἐνισχύει εἰς πάντας τὴν πίστιν καὶ παρέχει τὴν γαλήνην ὅτι τὸ πηδάλιον, εἰς τοιαύτας μάλιστα στιγμὰς παγκοσμίου σάλου, εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ἀγρύπνου, τοῦ δεδοκιμασμένου καὶ συνετοῦ Κυβερνήτου. Ἐκφράζοντες τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὰ ἐπὶ τῇ ἐπανεκλογῇ Αὐτῆς ἔνθερμα συγχαρητήρια ἡμῶν, εὐχόμεθα τῷ Θεῷ ὅπως διακρατῇ αὐτὴν ἐν ὑγείᾳ καὶ μακρότητι ἡμερῶν, ἵνα συνεχίσῃ ὁδηγοῦσα τὴν μεγάλην ἡμῶν Πατρίδα ἐν εἰρήνῃ πρὸς τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐτυχίαν.

9/3/43 *Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Βενιαμίν.*

Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν Σουκρῆ Σαράτσογλου.

Ἄγκυραν.

Συγχαίρομεν ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἐπὶ τῇ καὶ αὖθις ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Ἀρχηγοῦ ἀναθέσει Αὐτῇ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς

Νέας Κυβερνήσεως, ἀποτελούση νέον δεῖγμα τῆς πρὸς Αὐτὴν ἀμερίστου ἐμπιστοσύνης τοῦ Ἔθνους. Ὁ Θεὸς χαρίζοιτο τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἔτη ὡς πλεῖστα καὶ ὑγιηρά, ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἀρχομένην νέαν ταύτην περίοδον συνεχίσῃ διὰ τῶν περικοσμούντων Αὐτὴν ἐξόχων προσόντων τὸ ἐξαίρετον ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς μεγάλης ἡμῶν Πατρίδος ἔργον Αὐτῆς.

10/3/43 *Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Βενιαμίν.*

Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν Ρετζὲπ Πέκερ.

Ἄγκυραν.

Συγχαίροντες ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἐπὶ τῇ ἀναθέσει καὶ αὖθις Αὐτῇ τῶν καθηκόντων καὶ τῶν εὐθυνῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, εὐχόμεθα ὅπως ὁ Θεὸς ἐνισχύῃ Αὐτὴν καὶ χαρίζηται Αὐτῇ ἔτη πλεῖστα καὶ ὑγιηρὰ πρὸς συνέχισιν καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῶν τιμίων ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν Πατρίδος προσπαθειῶν Αὐτῆς.

10/3/43 *Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Βενιαμίν.*

Εἰς τὰ ὡς ἄνω τηλεγραφήματα ἐλήφθησαν αἱ κατωτέρω ἀπαντήσεις:

Ρωμαῖον Πατριάρχην Σταμποὺλ Βενιαμίν

Φανάριον-Σταμπούλ.

Ἄγκυρα, 11/3/943.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Ἰσμὲτ Ἴνονου συνεκινήθη ἐκ τῶν συγχαρητηρίων Ὑμῶν. Διαβιβάζομεν τὰς εὐχαριστίας Αὐτοῦ.

Κεμὰλ Γκέδελετς
Γενικὸς Γραμματεὺς
τῆς Προεδρείας τῆς Δημοκρατίας.

Ρωμαῖον Πατριάρχην Σταμποὺλ Βενιαμίν

Φανάριον-Σταμπούλ

Ἄγκυρα, 11/3/43.

Εὐχαριστῶ διὰ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰ καλὰ αἰσθήματα Ὑμῶν.

Σ. Σαράτσογλου.

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ*

Δὲν θὰ προστρέξω εἰς τὴν πηγὴν τῆς Κασταλίας διὰ νὰ ἀντλήσω νάματα ἐμπνεύσεως· δὲν θὰ ἀναβῶ εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ἑλικῶνος διὰ νὰ ἀναζητήσω τὰς Ἑλικωνιάδας Μούσας καὶ νὰ πάρω πτερὰ ποιήσεως καὶ νὰ πετάξω εἰς τὰ ἰλιγγιώδη ὕψη τῆς φαντασίας. Ὄχι· ἁπλούστατα θὰ ἐγγίσω τὰ κράσπεδα τῶν μεγάλων ἱεροφαντῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς σκέψεως, τῶν γιγάντων ἐκείνων τῆς σοφίας, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς ἐδροσίζοντο ἀπὸ τὴν μυροβόλον αὔραν τοῦ νοητοῦ Ἑλικῶνος καὶ ἀκατάπαυστα ἔπινον ἀπὸ τὸ πνευματικὸν πόμα τῆς Κασταλίας καὶ οἱ ὁποῖοι συγχρόνως, κατὰ τὸ δαβιτικόν, «ἐφωτίζοντο θαυμαστῶς ἀπὸ Ὀρέων αἰωνίων» Σιὼν (οε΄,56). Θὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἔμνευσιν καὶ τὰς πρεσβείας τῶν ἐξόχων καὶ ἡγιασμένων ἐκείνων πατριαρχῶν τῆς πόλεως ταύτης, ἰδίως Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τῶν λοιπῶν σοφῶν ποιμένων τοῦ Βυζαντίου· Ἐκείνων οἵτινες ἄριστα συνδυάσαντες τὴν εὐσέβειαν, τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀνωτέραν διάνοιαν ἀνεδείχθησαν «σοφοὶ» κατὰ Πλάτωνα, καὶ «κομιδῇ μουσικοί», καλλίστην ἁρμονίαν ἡρμοσμένοι» παρὰ τοῖς ὁποίοις «ὅ, τε λέγων καὶ τὰ λεγόμενα ἀλλήλοις πρέποντα καὶ ἁρμόττοντά εἰσι», «ἄρτιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι», ἅγιοι, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀπ. Παύλου.

Σκιαὶ ἡγιασμένων πατριαρχῶν, δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ ἀναλάβω τὰς ἀΰλους πτέρυγας, διὰ τὰς ὁποίας ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· «τίς δώσει μοι πτέρυγας, ὡσεὶ περιστερᾶς καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;» Δὲν ἔχω τὴν ἀπαιτουμένην ὑπερφυᾶ κινητήριον ἐκείνην δύναμιν διὰ νὰ φθάσω εἰς τὰς μυστηριώδης σφαίρας τῆς αἰωνίου κατοικίας σας. Κατάβητε λοιπὸν σεῖς, τὰ πνεύματά σας, εἰς τὸν παλαίφατον αὐτὸν πατριαρχικὸν ναόν, εἰς τὴν καθέδραν σας, καὶ προσευχήθητε μαζί μας· προσδώσατε αἴγλην εἰς τὴν σημερινὴν λαμπρὰν τῆς Ὀρθοδοξίας πανήγυριν καὶ τὴν σημερινὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν. Ἀδύνατος ἐγώ, σεῖς ἰσχυροὶ καὶ ἐπιεικεῖς κινήσατε, παρακαλῶ, τὴν ἀσθενῆ μου γλῶσσαν διὰ νὰ ψελλίσῃ τὰ θαυμαστὰ μεγαλεῖα τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν σεῖς μὲ παρρησίαν ἐκηρύξατε καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας, ἄλλοι ἐξ ὑμῶν «ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς» καὶ ἕτεροι ἐθυσιάσθησαν. Βοηθήσα-

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπ' ἄμβωνος ἐν τῷ πανσέπτῳ π/χικῷ ναῷ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας 14 Μαρτίου 1943.

τέ με νὰ κηρύξω τὸν θρίαμβον τῆς πίστεως πρῶτον ὡς περιεχούσης ἀνώτερα ἠθικὰ καὶ ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικά, καὶ δεύτερον ὡς ἐσωτερικοῦ ἡφαιστείου ἀκαταβλήτου δυνάμεως.

Μερικοὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι, ἐστερημένοι συνήθως ἀνωτέρου ἠθικοῦ καὶ κριτικοῦ αἰσθητηρίου ἐπιχειροῦν νὰ φιλοσοφήσουν περὶ τῆς πίστεως, περὶ τῶν θεσμῶν καὶ τῶν ἰδανικῶν ἐκείνων τᾶ ὁποῖα μὲ ἀγάπην καὶ ἐνθουσιασμὸν ἀπεδέχθη μία μεγάλη μερὶς τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μὲ τὰ ὁποία ἱκανοποιεῖτο καὶ ἱκανοποιοῦται τόσον ἡ καρδία ὅσον καὶ ἡ διάνοιά της. Φιλοσοφοῦν καὶ μεταχειρίζονται τὴν ἀκόλουθον κριτικήν· ἐγήρασεν ἡ διδασκαλία τῆς Βηθλεὲμ καὶ τοῦ Γολγοθᾶ· ἐπαλαιώθησαν τὰ εὐαγγελικὰ διδάγματα· τὸ ἰδανικὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ κηρυχθὲν πρὸ τόσων αἰώνων δὲν ἱκανοποιεῖ πλέον τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον ποὺ πλέει πλησίστιος εἰς τὸ πέλαγος τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ἀεροπλάνου, τοῦ ραδιοφώνου καὶ τόσων ἄλλων θαυμασίων ἔργων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης.

Ὁ συλλογισμὸς ὅμως αὐτὸς δὲν σᾶς φαίνεται ὁ ἴδιος πρὸς τὸν ἀκόλουθον συλλογισμόν; Ὁ ἥλιος ἐγήρασε· δὲν φωτίζει καὶ δὲν ζωογονεῖ πλέον τὴν ὑλικὴν φύσιν. Τὸ φῶς δὲν εἶναι πλέον φῶς. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀλήθεια ὑπάρχουν ἀπὸ καταβολῆς τοῦ κόσμου· ἐγήρασαν καὶ ἑπομένως οὔτε ἡ ἀλήθεια εἶναι πλέον ἀλήθεια οὔτε τὸ ψεῦδος ψεῦδος. Πόσον ἐπιπόλαιος εἶναι ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ συλλογίζεσθαι! Πόσον σφαλερὰ εἶναι ἡ παραβολὴ ἀνωτέρων ἰδανικῶν προσκεκολλημένων εἰς τὸ ἀνώτερον, εἰς τὸ ἀθάνατον μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, πρὸς ἐφήμετρα ὑλικὰ πράγματα, καθὼς π.δ.χ. εἶναι ἡ καλύβη ἢ τὸ σπίτι τὸ ὁποῖον καταρρίπτει ὁ πανδαμάτωρ χρόνος! Ἔπειτα λησμονοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὅτι ἡ λεγομένη μεγάλη Ἀναγέννησις τῶν Γραμμάτων ἐν τῇ Δύσει δὲν ἦτο ἄλλο τι παρὰ ἐπάνοδος, ἐπιστροφὴ εἰς τὴν λησμονηθεῖσαν ἑλληνικὴν καὶ λατικὴν ἀρχαιότητα. Ἰδανικά, ὅπως ἡ πίστις εἰς θεὸν δημιουργὸν καὶ προνοητὴν τοῦ παντός, εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ εἰς πέραν τοῦ τάφου ζωήν, ἡ πεποίθησις ὅτι τὸ Σύμπαν διέπουν ὄχι μόνον φυσικοὶ νόμοι ἀλλὰ καὶ ἠθικοί—ἀδιάφορον ἂν ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας τῶν ἠθικῶν νόμων· ἀλλὰ μήπως ἠμποροῦμεν νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ τοὺς φυσικοὺς νόμους; ἐκεῖνο ποὺ ὀνομάζομεν ἐξήγησιν ἑνὸς φυσικοῦ φαινομένου εἶναι μία **λεπτομερὴς περιγραφὴ** αὐτοῦ·—τοιαῦτα λοιπὸν ἰδανικὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ σύμπαν ἀποτελοῦν τὸ στοιχειῶδες περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Τὸ συνοπτικὸν αὐτὸ περιεχόμενον ἀνεπτύχθη περαιτέρω εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ εἴτε ὑπὸ τῶν μαθητῶν του. Ἡ ἐνσάρκωσις ὅλων τῶν ἰδανικῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἔγινεν ἐν τῷ Χριστῷ, ὁ ὁποῖος εἶπεν ἀπὸ τὸν Σταυρὸν «τετέλεσται»· τὸ ἔργον μου εἶναι τελειωμένον καὶ αἰώνιον. «Ὁ

Ἰ. Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. 13,8). Τὸ εἶδος τῶν ἰδανικῶν τῆς θρησκείας του ἀνέπτυξεν ὁ Ἰ. Χριστὸς εἴτε ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, εἴτε εἰς τὴν ἐπὶ ὄρους διδαχὴν εἴτε καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις. «Ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.» Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.» Πάρετε τὴν πνευματικὴν ἀξίνην, τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, καὶ ἀποκόψατε τὰ ἀγριόχορτα, ἐκριζώσατε τὸ δένδρον ποὺ κάμνει τοὺς πονηροὺς καρποὺς καὶ ἐμφυτεύσατε τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων ὅ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδοθήσεται.» Ἐὰν οὕτω πως ἐνεργήσετε θὰ αἰσθανθῆτε μέσα σας χαράν, εὐτυχίαν, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστι.» Αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν χαρὰν καὶ εἰρήνην τῶν στρατιωτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ περιγράφει ὁ Θεῖος Χρυσόστομος ὅταν λέγῃ· «οὐδὲν οὕτως εἰρήνην ποιεῖν εἴωθεν ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ γνῶσις καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, τὸν ἔνδοθεν τῶν παθῶν ἐξοικίζουσα πόλεμον, καὶ οὐκ ἀφιεῖσα αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν διαστασιάζειν τὸν ἄνθρωπον. Ὡς εἴ γε μὴ ταύτης ἀπολαύοι τῆς εἰρήνης, κἂν ἐν βαθυτάτῃ εἰρήνῃ ᾖ ἔξωθεν, κἂν μηδεὶς πολέμιος αὐτὸν βάλλῃ, τῶν ὑπὸ τῆς οἰκουμένης πολεμουμένων ἁπάντων ἀθλιώτερος ἐστιν (²).

Αὐτὰ τὰ διδάγματα ἀντήχησαν πρὸ πολλῶν ἑκατοντάδων ἐτῶν ἀνὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου. Δι' αὐτὰ ὁ ἱδρυτὴς τοῦ χριστιανισμοῦ ὡδηγήθη εἰς τὸν ἀνηφορικὸν Γολγοθᾶν, ὅπου καὶ τὰ ἐστερέωσε μὲ τὸ αἷμά του τὸ χυθὲν ἐπάνω εἰς τὸν μυστηριώδη Σταυρόν του. Τὸ κήρυγμα αὐτὸ τὸ ἠσπάσθησαν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων παρὰ τὰς ποικίλας ἀντιδράσεις καὶ τοὺς διωγμούς. Οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστὸν δὲν ἐδέχθησαν τὴν διδασκαλίαν του θεωρητικῶς· τὴν ἐνεκολπώθησαν μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἔζησαν. Πολλοί, πλεῖστοι, ἐπανέλαβον τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλατ. β, 20). Οἱ Στωϊκοὶ ἐδημιούργησαν ἕνα τύπον ἀνωτέρου ἀνθρώπου «τὸν σπουδαῖον»· μόλις ἠδύναντο νὰ ἐπιδείξουν ἕνα Μάρκον Αὐρήλιον ἐξελληνισθέντα Ρωμαῖον, γράψαντα ἑλληνιστὶ τὸ ἔργον του «τὰ εἰς ἑαυτόν» καὶ ἕνα Ἐπίκτητον ὁπωσδήποτε προσαρμοζομένους εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ σπουδαίου. Ὁ Σενέκας ἐκήρυττε περὶ φιλανθρωπίας ἐνῷ συγχρόνως προέβαινεν εἰς τὰς σκληροτέρας ἁρπαγάς. Ἐκήρυττε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἱερὸν πρᾶγμα «homo sacra res homini»· ἀλλ' ἔβλεπε τοὺς συγχρόνους του νὰ κατασπαράσσουν τὰ

¹) Ματθ. ΣΤ' 33. Ἰωάννου ΙΗ', 36. Λουκ. ιζ' 27. Ρωμ. ιδ, 17.

²) Ἑρμηνεία εἰς δ'. ψαλμόν. Migne τόμ. 57 σλ. 58.

πλάσματα τοῦ Θεοῦ πρὸς τέρψιν, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει. Οἱ χριστιανοὶ ἐμπράκτως καὶ διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των ἐδείκνυον ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πράγματι ἱερὸν πλάσμα ὡς κτισθεὶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ. «πάντας ἀγαπῶσι καὶ ὑπὸ πάντων μισοῦνται, γράφει ἕνας ἀρχαῖος συγγραφεύς, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἔχθρας «εἰπεῖν οὐκ ἔχουσιν οἱ διώκοντες· ὃ ἐν σώματι ψυχὴ τοῦτο ἐν κόσμῳ χριστιανοί »

Ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς τοὺς ὀπαδούς του «στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν». Ἐν τούτοις οὔτε οἱ βράχοι οὔτε οἱ ἀνήφοροι, οὔτε οἱονδήποτε ἄλλο πρόσκομμα τοὺς ἐσταμάτησεν εἰς τὴν πορείαν των πρὸς τὰ χριστιανικὰ ἰδεώδη. Τοὐναντίον τὰ ἐμπόδια ηὔξανον τὸν ζῆλον των. Αἱ φλόγες τοῦ μαρτυρίου ἐδημιούργουν ὁλόκληρον κοχλάζον ἡφαίστειον μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των. Ὁ θάνατος, ποὺ τὸν νομίζουν οἱ ἄνθρωποι ὡς τὸ φρικτώτερον δεινόν, λησμονοῦντες ὅτι ζῶμεν σημαίνει ἀρχίζομεν νὰ ἀποθνήσκωμεν, ὁ θάνατος, λέγω, δὲν τοὺς ἐπτόει· τοὐναντίον ἠλέκτριζε καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους καὶ τοὺς μετέβαλλεν εἰς μάρτυρας. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἐνεποίησε τοιαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν μέγαν πατριάρχην τῆς πόλεως αὐτῆς ὥστε ἐμπνευσθεὶς ἀπ' αὐτὸ ἔψαλλε «τὸν φόνον τὸν φέροντα στέφανον, τὴν σφαγὴν τὴν ἐργαζομένην νίκην.» Οἱ ἀληθινοὶ ἐκεῖνοι χριστιανοί, οἱ ἥρωες τῆς πίστεως, οἱ ἀγωνισταὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Χριστοῦ, εἰς ὅλα ἐμιμοῦντο τὸν Ἐσταυρωμένον. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κολαφιζόμενος, ἐμπτυόμενος, σταυρούμενος ἐδίδασκε τὴν ἀνοχήν, τὴν συγγνώμην, τὴν ἀνεξικακίαν, μὲ τὰ ἔργα του. «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι.» Αὐτὴ ἡ φωνή, ἡ ἔκφρασις τῆς ἀνεξικακίας καὶ τῆς συγγνώμης, εἶναι ὁ κόμβος ποὺ δένει σφιγκτὰ τὸ στεφάνι τὸ ὁποῖον εἶναι πλεγμένον μὲ τὰ εὐώδη ἄυλα ἄνθη τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν.

Οἱ πιστεύσαντες ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ ἐνστερνισθέντες τὰ διδάγματά του, ἀποτόμως μετεβάλλοντο· καὶ ἡ μεταβολὴ ἦτο μεγάλη καὶ ἐκπληκτική. Ἡ ἁλματικὴ στροφὴ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ποὺ τὸν ὡδήγησεν ἀπὸ τὸ πνευματικὸν σκότος εἰς τὸ χριστιανικὸν φῶς, ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς κακίας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐτυχίας, εὕρισκεν ἀναριθμήτους μιμητάς. Πόσοι πρὸ τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου ἐμιμήθησαν ἄλλους καὶ αὐτὸν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ποὺ μετωνομάσθη ἀντὶ Σαῦλος Παῦλος; Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θείου πυρὸς τῆς πίστεως, εἰς τὸ χριστιανικὸν χωνευτήριον μετεβάλλοντο εἰς χρυσοῦς. Ἐγίνοντο ἀνώτεροι ἄνθρωποι, ἰσάγγελοι. Οἱ ὑπεράνθρωποι αὐτοὶ τῆς χάριτος νοερῶς ἀνέβαινον—ὡς καὶ πάντοτε οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀναβαίνουν —εἰς μίαν ὑψηλοτάτην πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκρώρειαν· ἀπὸ ἐκεῖ ἐθεώρουν μὲ ψυχραιμίαν καὶ μὲ ἀτάραχον χριστιανικὸν βλέμμα τὰ κύματα τῶν θλίψεων, τῶν κακώσεων, τῶν διωγμῶν, τὰ ὁποῖα ἤγγιζον τὰ σώμα-

τά των χωρὶς νὰ ἠμποροῦν νὰ φθάσουν ἕως εἰς τὴν μεγάλην καὶ φιλόσοφον ψυχήν των. Ἐκεῖ οἱ ἀετοὶ αὐτοὶ τῶν ἀνωτέρων ἰδανικῶν, φλογισμένοι μὲ τὴν φλόγα τῆς πίστεως καὶ ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν ἀθάνατον διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ἔπαιρναν στὰ ἡγιασμένα χέρια των τὴν πνευματικὴν λύραν τοῦ Δαβίδ. Ἔκρουον τὰς χορδὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔβγαιναν οἱ φθόγγοι· «Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος» (ψαλμ. νε΄ η). Καὶ «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα» (Ρωμ. Η 35); Διὰ τοὺς ἀθλητάς, τοὺς ἥρωας αὐτοὺς τῆς πίστεως, μία φωνὴ τώρα ἀκούεται προερχομένη ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων καὶ ἀντηχοῦσα εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ· ἡ φωνὴ τῆς Ἀποκαλύψεως «οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου» (ζ,14). Αὐτὴν τὴν φωνὴν ἐπαναλαμβάνουν αἱ στρατιαὶ τῶν ἀγγέλων καὶ αὐτοὺς τοὺς φθόγγους ψάλλουν ἐδῶ οἱ ἡγιασμένοι πατριάρχαι τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου. Αὐτοὺς ἀκολουθοῦν καὶ τὰ νέφη τῶν μαρτύρων, οἱ νικηταὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς πίστεως κρατοῦντες εἰς τὰς ἀΰλους χεῖράς των τὰ θριαμβευτικὰ λάβαρα· εἰς αὐτὰ εἶναι γραμμένα τὰ λόγια τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου «αὕτη ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α Ἰωάννου Ε, 4).

Μακάριοι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἰς οἱανδήποτε περίστασιν τῆς τεταραγμένης καὶ πολυκυμάντου αὐτῆς ζωῆς ἠμποροῦν νοερῶς νὰ συνοδεύουν τοιαύτην χορείαν ἡρώων καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνουν ὡς πεποίθησιν. ὡς καρπὸν καὶ ἐκδήλωσιν τῆς διανοητικῆς καὶ συναισθηματικῆς των ὑπάρξεως, τὰ λόγια «Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος». Καὶ «αὕτη ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.»

Παναγιώτατε, ἔχεις τὸ πλεονέκτημα, τὸ καύχημα, νὰ ἡγῆσαι Ἐκκλησίας τοιαύτης, ἡ ὁποία ἐγκλείει ἀνεκτιμήτους πνευματικοὺς καὶ ἠθικοὺς θησαυροὺς καὶ ἡ ὁποία ἀριθμεῖ ἑκατομμύρια μαρτύρων οἱ ὁποῖοι ἔζησαν μὲ τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων μὲ ἐνθουσιασμὸν ἐθυσιάσθησαν. Φύλαττε αὐτοὺς ἐσφραγισμένους μὲ τὰς χρυσᾶς ἑπτὰ σφραγῖδας τῆς Ἀποκαλύψεως. Σὺ κράτει σφιγκτὰ μὲ τὰς πατριαρχικάς σου χεῖρας τὴν νέαν αὐτὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης διὰ τὴν φυλακὴν τῆς ὁποίας εἶσαι ὑπόλογος ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου κριτοῦ. Ἐνδυναμώνου εἰς τὸ ἱερὸν καὶ βαρὺ αὐτὸ καθῆκόν σου ἀπὸ τὸ παράδειγμα ἁγίων προκατόχων σου, πιστῶν φυλάκων τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης. Μὴ δειλιάσῃς· μένε πιστὸς ἕως τέλους ἵνα ἀντηχήσωσι καὶ διὰ σὲ τὰ λόγια τῆς Ἀποκαλύψεως· «Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω εκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης . . . ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου (γ, 10-11).

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ Ι. ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

7) Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ

Κατὰ τὰ ἀλλαχοῦ σημειωθέντα Μητροφάνης ὁ Βυζάντιος συνέταξεν ἢ τουλάχιστον ἀντέγραψε κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ χειρογράφων καὶ ἐντύπων. Τὸν κατάλογον τοῦτον ἀντιγράψας Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς ἀπέστειλε τῷ ἐν Τυβίγγῃ Μαρτίνῳ Κρουσίῳ, ἀφιερώσαντι αὐτὸν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, ἔνθα καὶ εὕρηται ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς M b 37 fol. 41 I° — 45 v° ὑπὸ τὸν τίτλον: Catalogus bibliothecae d. Metrophanis patriarchae constantinopolitani, in monasterio insulae Chalcae. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς Β. Μυστακίδης ἀπέστειλεν ἀντίγραφον τούτου ἐκ τῆς Τυβιγγείου βιβλιοθήκης τῷ Emile Legrand, ὅστις καὶ προέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, ἐξ οὗ πάλιν καὶ ἡμεῖς προβαίνομεν εἰς τὴν κατωτέρω ἀναδημοσίευσιν χάριν τῶν ἁγιοτριαδιτῶν ἀδελφῶν καὶ παντὸς ἐνδιαφερομένου. Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ Du Cange ἀπέκτησεν ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ σοφοῦ Ulric Obrecht, ἀναλύσας καὶ ὀλίγα τινὰ σχετικὰ ἐν τῷ «γλωσσαρίῳ» αὐτοῦ. [1])

* * *

Ἐν ἔτει ζπ΄., μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδ. ιε΄, ἐγένετο ὁ παρὼν κατάλογος καὶ ἡ καταγραφὴ τῶν σεπτῶν βιβλίων τῆς θειοτάτης βιβλιοθήκης τῆς σεβασμιωτάτης καὶ βασιλικῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ· ἃ δὴ πάντα ἅγια βιβλία συνῆξε καὶ συνήθροισεν ὁ παναγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Μητροφάνης, ὁ κτήτωρ τῆς σεβασμιωτάτης μονῆς αὐτῆς, καὶ τῇ ἱερᾷ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς ἐναπεθησαυρίσατο.

Εἰσὶν οὖν πρῶτον μὲν ἱερὰ εὐαγγέλια τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα, ὁ κόσμος δὲ ἑκάστου αὐτῶν καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ θέα καὶ ἡ κατασκευὴ οὕτως ἔχει ὡς ἓν καθ' ἓν δηλοῦται ἀκριβῶς.

Εὐαγγέλιον ἐν μεμβράναις, καθημερούσιον, μῆκος πρῶτον, περικεκοσμημένον μετὰ σηρικοῦ ὑφάσματος χρυσοποικίλου, ὃ κοινῶς καλεῖν εἰώθασι σερασέριν.

Εὐαγγέλιον ἕτερον ὅμοιον, ἐνδεδυμένον χρυσοπρασίνῳ σηρικῷ ὑφάσματι.

---

[1]) *E. Legrand,* Notice biographique sur Jean et Theodose Zygomalas. 1889 σ. 203. 206 ἑξ.—***Κ. Δυοβουνιώτου*** Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς ἐν ***Θεολογίᾳ,*** περιοδ. θεολογικῷ ἐν Ἀθήναις, τόμ. Α΄. (1923) σ. 144. — ***Μ. Πρωτ. Ἀθηναγόρα*** ἡ μονὴ τῆς ἁγ. Τριάδος, Κ/πολις, 1921. σ. 67.

Εὐαγγέλιον ἄλλο ἐν μεμβράναις· περιέχει τόν τε Πραξαπόστολον καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν.

Εὐαγγέλια δύο καθημερούσια, τυπογραφία, μῆκος πρωτοδεύτερον· ἐνδεδυμένον τὸ ἓν ὑφάσματι σηρικῷ κοκκίνῳ.

Εὐαγγέλιον, μῆκος τρίτον, μικρόν, βαμβίκινον, μετὰ πίνακος.

Τετραευαγγέλιον ἐν μεμβράναις, μῆκος πρωτοδεύτερον, περιέχον ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τὴν ἁρμονίαν Ἀμμωνίου, καὶ ἄλλο ὅμοιον εὐαγγέλιον.

Τετραευαγγέλιον ἐν μεμβράναις· περιέχει ἐν τῇ ἀρχῇ ζωγραφισμένην τὴν Γέννησιν καὶ τοὺς εὐαγγελιστάς· μῆκος δευτερότριτον.

Εὐαγγέλιον κεκοσμημένον· κεφαλαιώδη γράμματα· τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς περιέχει· μῆκος δευτερότριτον.

Εὐαγγέλιον ἐν μεμβράναις, καλλιγραφία, κεκοσμημένον ὡραίως· περιέχει τὰ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εὐαγγέλια.

Εὐαγγέλιον βαμβίκινον· κυριακοδρόμιον καὶ ἄλλα τινὰ εὐαγγέλια.

Ἔτι εὐαγγέλια μετ' ἐξηγήσεων διαφόρων θεολόγων ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς δηλωθήσονται.

Τετραευαγγέλιον μετ' ἐξηγήσεως, ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον· περιέχει καὶ τὴν ἁρμονίαν μετὰ ζωγραφιῶν ὡραιοτάτων καὶ τοὺς εὐαγγελιστὰς πάνυ σεμνῶς· ἔστι δὲ κύκλῳ ἡ ἐξήγησις καὶ μερική.

Ἑρμηνεία εἰς τὰς κυριακὰς Θεοφίλου Π/χου Κ/πόλεως.

Ἑρμηνεία εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων καὶ τὰς ἐπιστολὰς Παύλου· βιβλίον ἕν, ἡ λεγομένη χρυσῆ ἅλυσις, μῆκος πρῶτον, τυπογραφία.

Χρυσοστομικὰ βιβλία ε.', μῆκος πρῶτον· τοῦ Χρυσοστόμου ἐξήγησις εἰς τὰς ἐπιστολὰς Παύλου, ἐξ ὧν τὰ δύο τυπογραφία, τὰ δὲ τρία χειρογραφία.

Ἔτι τοῦ Χρυσοστόμου βιβλία ἐν μεμβράναις, μῆκος πρωτοδεύτερον, οἱ ἀνδριάντες.

Τοῦ Χρυσοστόμου ἔτι βιβλίον ἐν μεμβράναις, μῆκος κατάπρωτον· περιέχει λόγους διαφόρους.

Ἕτερον ἔτι βιβλίον τοῦ Χρυσοστόμου ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον· περιέχει λόγους διαφόρους τὸν ἀριθμὸν κη.'

Ἔτι χρυσοστομικόν· περιέχει λόγους ιη', ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον.

Ἄλλο χρυσοστομικόν· περιέχει λόγους λζ', ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον.

Χρυσοστομικόν, μῆκος δεύτερον, βομβίκινον, περιέχει λόγους διαφόρους κη.'

Βιβλιάριον μικρὸν χρυσοστομικόν, ἐν μεμβράναις· ἐν ἐπιτομῇ περιέχει τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην.

Ἕτερον τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν μεμβράναις, εἰς τὴν ἑξαήμερον, τὸ πρῶτον.

Ἄλλο τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν μεμβράναις, εἰς τὴν ἑξαήμερον, τὸ δεύτερον, μῆκος πρῶτον.

Τοῦ μεγάλου Βασιλείου τοῦ θεοσοφωτάτου βιβλίον ἐν καλλιγραφίᾳ καὶ μέρος τυπογραφίᾳ.

Γρηγορίου Θεολόγου ἀναγινωσκόμενα καὶ μή, ἐν χαλκοτυπίᾳ· δύο βιβλία μὴ ἀναγινωσκόμενα, ἐν μεμβράναις· περιέχει δὲ τὸ ἓν τήν τε τοῦ ἁγίου διαθήκην καὶ τὰς ἱστορίας τὰς εἰς τό: «πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός».

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ βιβλία ε΄, τὰ μὲν μῆκος πρωτοδεύτερον, ἐν μεμβράναις, ἤτοι τὰ παράλληλα· ἕτερα τρία, τὰ θεολογικὰ καὶ φυσικά· ἄλλο, τὰ φυσικὰ καὶ θεολογικά, περιέχον καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Μαξίμου κεφάλαια υ΄. περὶ ἀγάπης καὶ ἑτέρων ἄλλων.

Θεοδωρήτου, ἐπισκόπου Κύρου, εἰς τὰ ἀπόρρητα τῆς παλαιᾶς (διαθήκης) καὶ εἰς τοὺς προφήτας, ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον.

Διονυσίου ἀρεοπαγίτου μετ' ἐξηγήσεως, βαμβίκινον, μῆκος πρωτοδεύτερον.

Τοῦ Ἐπιφανίου πανάρια, τυπογραφία.

Φωτίου πατριάρχου βιβλίον, βαμβίκινον, ἡ λεγομένη «μεγάλη βιβλιοθήκη».

Δογματικαὶ πανοπλίαι δύο· ἡ μὲν ἐν μεμβράναις, μῆκος πρῶτον, ἡ δὲ βαμβίκινος.

Ἰουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος βιβλίον ἕν· τυπογραφία.

Ψαλτήριον μετ' ἐξηγήσεως, ἐν μεμβράναις, μῆκος δεύτερον.

Ἕτερον ψαλτήριον, βαμβίκινον, μετ' ἐξηγήσεως, μῆκος δεύτερον.

(συνεχίζεται)

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΘΛΙΨΙΣ ΚΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ

Ἡ θλῖψις διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται ἐδῶ λόγος εἶναι μία ψυχικὴ ὀδύνη, μία ταραχὴ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ταραχὴ ποὺ προκαλεῖ στενοχωρίαν καὶ ἀθυμίαν. Ὅποιος κατέχεται ἀπὸ τοιαύτην λύπην εἶναι ἀπερροφημένος ἀπὸ τὴν αἰτίαν ποὺ προεκάλεσε αὐτὴν τὴν θλῖψιν. Ἡ ἀπορρόφησις δὲν ἀφίνει χῶρον δι' ἄλλην σκέψιν καὶ ἀσχολίαν. Ἐκεῖνος ποὺ κυριεύεται ἀπὸ τοιαύτην λύπην μένει ξένος—ἐφόσον διαρκεῖ ὁ αὐτὸς τόνος τῆς λύπης—πρὸς ὅλα τὰ συμβάντα τὰ ἀφορῶντα εἴτε τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων εἴτε καὶ αὐτὸ τὸ ἄτομόν του ἀποκλειστικῶς. Ὁ ἄνθρωπος ὅταν βυθισθῇ εἰς μίαν τοιαύτην ἀπορροφητικὴν θλῖψιν ζητεῖ θεραπείαν ἢ εἰς τὴν μόνωσιν ἢ εἰς τὴν μετὰ τῶν ὁμοίων του καὶ μάλιστα τῶν προσώπων ποὺ ἀγαπᾷ συναναστροφήν. Ἡ μόνωσις συνήθως εἶναι ἐπικίνδυνος· ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτείνῃ τὴν θλῖψιν καὶ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν μελαγχολίαν καὶ ἔτι περαιτέρω. Ἡ μόνωσις εἶναι καλή, ἀποδεικνύεται δραστικὸν φάρμακον, ὅταν συνοδεύεται μὲ μελέτην. Ὁ λυπημένος, ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεώς του, θὰ εὕρῃ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ἢ τὴν περικοπὴν ἐκείνην τοῦ α ἢ τοῦ β βιβλίου ποὺ προσαρμόζεται εἰς τὴν ψυχικὴν διάθεσίν του. «Ἀκούσατε, παρακαλῶ, λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, πάντες οἱ βιωτικοί, καὶ κτᾶσθε βιβλία, ***φάρμακα τῆς ψυχῆς.***» Βεβαίως ὁ μέγας ἐκεῖνος πατριάρχης ἀποτεινόμενος πρὸς χριστιανούς, τοὺς ὁποίους ἐδίδασκε τὰ ἱερὰ γράμματα, συνίστα τὴν μελέτην τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐκεῖ εὑρίσκει κανείς, εἶναι ἀληθές, φάρμακον διὰ τὴν λύπην. Ἐὰν συμβῇ κανένα λυπηρόν, προσθέτει ὁ μέγας πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, «ὥσπερ εἰς ἀποθήκην φαρμάκων ἔγκυψον» εἰς τὴν μελέτην τῶν Γραφῶν. «Λάβε παραμυθίαν ἐκεῖθεν τοῦ δεινοῦ, ἂν ζημία, ἂν θάνατος, ἂν ἀποβολὴ οἰκείων» συμβῇ. 1) Ἄλλως τε ἀπὸ ἀπόψεως χριστιανικῆς ἡ λύπη χωρίζεται εἰς λύπην κατὰ Θεὸν καὶ εἰς λύπην τοῦ κόσμου. Μὲ τὴν κατὰ Θεὸν λύπην ἡ ψυχὴ καθαίρεται». 2)

Βεβαίως ὁ χριστιανὸς ποὺ θὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὸ μεγάλο ὕψος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας γίνεται ἀνώτερος ἄνθρωπος. Τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ὀνομάζει Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς «φιλόσοφον». Πῶς θὰ λυπηθῇ ὁ

---

1) Ὁμιλ. θ,' Κολοσσ. Ἔκδοσις Ὀξονίου τόμ. Γ' σ. 278.
2) Ὁμιλ. ΙΣΤ.' Φιλιππ. » Ε' σ. 167, 168·
πρβλ. καὶ Ὁμιλία Κστ.' Β.' Κορ. Γ' σ. 272.
Ὁ Ἀπ. Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ τῆς κατὰ Θεὸν λύπης καὶ περὶ τῆς λύπης τοῦ κόσμου εἰς τὸ Ζ' κεφ. τῆς Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς (στίχοι 9—11.

τοιοῦτος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας του, διὰ τὸν θάνατον προσφιλῶν του προσώπων, διὰ τὴν κατάληψιν θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἱκανοποίει καὶ τὴν φιλοδοξίαν του καὶ τὴν φιλαρχίαν του ἀφοῦ εἶναι «ἐπὶ γῆς οὐράνιος, ἐν πάθεσιν ἀπαθής;» 3) Καὶ αὐτὸς ὅμως ὁ τέλειος χριστιανὸς θὰ παρηγορηθῇ, θὰ εὕρῃ ἀνακούφισιν καὶ εὐκαιρίαν νὰ τονώσῃ τὴν φιλόσοφον διάθεσίν του μελετῶν τὰς Γραφὰς καὶ μάλιστα τοὺς ψαλμούς. Αἱ λῦπαι τῶν ἀνθρώπων εἶναι, ὡς τραύματα τῆς ψυχῆς. Ἡ ἐπαφὴ μὲ τὰ ἀνώτερα πνεύματα ἢ μὲ τοὺς θεοπνεύστους συγγραφεῖς ἐπιχέει φάρμακον, βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὰς ἠθικὰς πληγάς. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ παρηγορίας, περὶ «παρακλήσεως» ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν. «Ὅσα προεγράφη εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ***παρακλήσεως τῶν γραφῶν*** τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.» 4).

Ἡ ἀνάγνωσις καλῶν βιβλίων ὄχι μόνον θρησκευτικῶν ἀλλὰ καὶ φιλοσοφικοῦ καὶ ἀνωτέρου ἠθικοῦ περιεχομένου, ἢ καὶ ἱστορικῶν βιβλίων ποὺ περιγράφουν τὰ παθήματα καὶ τὰς θλίψεις ἀτόμων καὶ λαῶν, ἀπεδείχθη πάντοτε καὶ παντοῦ ὠφέλιμος. Ὁ καλὸς συγγραφεὺς στέκεται νοερῶς ἐμπρός μας ὡς ἰατρός· εἰς τὰ γραφόμενά του εὑρίσκομεν περιγραφὴν τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς μας καὶ συγχρόνως καὶ τὸ ἰατρικόν. Κάμνει ἐντύπωσιν, νομίζω, εἰς κάθε ἄνθρωπον ποὺ ἔχει κάποιαν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνωτερότητα αὐτὸ ποὺ ἔγραψεν ὁ διάσημος Γάλλος Montesquieu «δὲν εἶχά ποτε θλῖψιν τὴν ὁποίαν νὰ μὴ διέλυσε μία ὥρα καταναλωθεῖσα εἰς μελέτην.» 5)

Ὁ Γκαῖτε εἰς τὸν Φάουστ ἐξετάζει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εὑρίσκει ἐλαχίστους ἀνθρώπους προικισμένους μὲ αὐτὸ τὸ σπάνιον δῶρον. «Εἶναι ἴσως λέγει, ἀνάγκη νὰ διαβασω εἰς χίλια βιβλία πὼς παντοῦ οἱ ἄνθρωποι ἀνησύχησαν καὶ ἐβασανίσθησαν καὶ ὅτι ἐδῶ καὶ 'κεῖ ὑπῆρξε κάποιος εὐτυχής;» Διατὶ νὰ μᾶς εἴπουν τὰ βιβλία ἐὰν ὑπάρχουν εὐτυχεῖς ἢ μᾶλλον ἐὰν ὑπάρχουν ἐλάχιστοι εὐτυχεῖς καὶ πάμπολλοι δυστυχεῖς; Τῆς δυστυχίας τὰ συστατικὰ εἶναι τὰ λυπηρὰ πράγματα, αἱ θλίψεις· ἀντὶ νὰ ζητήσωμεν εἰς τὰ βιβλία τὸν ἀριθμὸν τῶν δυστυχισμένων καὶ τῶν εὐτυχισμένων θὰ εἶναι προτιμότερον, νομίζω, νὰ παραπέμψωμεν τοὺς λυπημένους, τοὺς κυριευμένους ἀπὸ θλῖψιν, εἰς τὰ καλὰ βιβλία διὰ νὰ εὕρουν ἐκεῖ τὸ φάρμακον ποὺ θὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν τῆς λύπης. Διὰ τοὺς ὀλίγον μορφωμένους χρειάζονται ἀνάλογα βιβλία ἢ πρέπει τὰ ὑπάρχοντα κλασικὰ βιβλία ἢ καὶ τὰ κείμενα τῶν

3) Λόγος κστ.′ Migne τόμ. 35 σελ. 1245.
4) Πρὸς Ρωμ. Ιε′, 4.
5) «Je n'ai jamais eu de chagrin qu'une heure d'étude n'ait dissipé.»

Ἁγίων Γραφῶν νὰ γίνουν κατὰ τὸ δυνατὸν καταληπτὸν εἰς αὐτούς. Διὰ τοὺς ἀπαιδεύτους βιβλίον θὰ εἶναι ὁ καλὸς ἱερεύς, ὁ ὁδηγὸς τῆς συνειδήσεως τῶν χριστιανῶν. Ἂς κάμωμεν ἡμεῖς, οἱ χριστιανοὶ κληρικοί, ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμεν ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος καὶ μὴ χριστιανὸς Σενέκας μὲ τὰς ἐπιστολάς του ποὺ ἀπηύθυνεν εἰς διάφορα πρόσωπα ζητοῦντα συμβουλάς, ὁδηγίας καὶ κατεύθυνσιν τῆς συνειδήσεώς των. Τὰ λόγια τῶν κληρικῶν, αἱ συμβουλαί των, αἱ καλαί των νουθεσίαι, τὰ διδακτικὰ κηρύγματά των θὰ ἀντικαταστήσουν τὰ βιβλία διὰ τοὺς τεθλιμμένους καὶ μὴ μορφωμένους χριστιανούς. Κατὰ τὴν σημερινὴν πρὸ πάντων ἐποχήν, ὅπου πλεῖσται ὅσαι ἀφορμαὶ θλίψεων καὶ πειρασμῶν καὶ μελαγχολίας ἐμφανίζονται ἡ ἀνάγνωσις καλῶν καὶ ψυχωφελῶν βιβλίων ἢ τὸ καλὸν κήρυγμα καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἰδιωτικὴ καὶ δημοσία κατήχησις εἶναι εἴπέρ ποτε ἀπαραίτητα.

Πολλὲς φορὲς καὶ μία μόνον λέξις ἀναπτερώνει τὸ φρόνημα τοῦ ἀπεγοητευμένου ἀνθρώπου. Εἰς ποίαν χριστιανικὴν ψυχὴν δὲν θὰ φέρῃ παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνάστασιν ὁ λόγος τοῦ Κυρίου «ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον;» Δὲν εἶναι πνευματικὸν φάρμακον τὰ τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ «Ἐλέησόν με Κύριε, ὅτι θλίβομαι. . . . ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου; . . . Ἐπὶ τῷ Κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον;. . . . Κύριε ὁ Θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥῦσαί με, μή ποτε ἁρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σώζοντος. . . . Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.» 6)

Ὁποίους θησαυροὺς ἠθικῆς παρηγορίας περιέχουν τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ πλεῖστα ὅσα βιβλία σύγχρονα γραμμένα ἀπὸ καλοὺς σοφοὺς ξένους καὶ ἡμετέρους! ! Βεβαίως εἶναι ἀνάγκη νὰ γραφοῦν καὶ ἄλλα καλὰ βιβλία εἰς τὴν γλῶσσάν μας, βιβλία ποὺ νὰ χωνεύουνται καὶ ἀπὸ τὴν λαϊκὴν τάξιν. Τοιαῦτα βιβλία τὰς θλίψεις σκορπίζουν, τὴν ψυχραιμίαν διατηροῦν, τονώνουν τὸ ψυχικὸν θάρρος καὶ ἀναμορφώνουν τὸν ἄνθρωπον. Τὰ καλὰ βιβλία εἶναι οἱ πολυτιμότεροι φίλοι, οἱ καλλίτεροι σύμβουλοι ἰδίως εἰς τὰς λυπηράς στιγμὰς τῆς ζωῆς μας.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

6) Ψαλμὸς Λ', Γ', Ζ' καὶ ἄ.

ΣΟΦΙΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟΣ

Τὸν τίτλον ***Γνωμολογία τετράστιχος*** φέρει τὸ ΛΓ' ἠθικὸν ποίημα (Migne 37 σ. 927) καὶ ὑπ' αὐτὸν τὴν φράσιν ***'Επίγραμμα τῶν στίχων*** καὶ ὑπ' αὐτὴν τὸ ἡρωελεγειακὸν δίστιχον:

Γρηγορίου πόνος εἰμὶ τετραστιχίην δέ φυλάσσω
Γνώμαις πνευματικαῖς μνημόσυνον σοφίης.

Φανερὸν ὅτι οἱ δύο οὗτοι στίχοι εἶναι εἶδος ἐπιγραφῆς τῶν 256 στίχων ἤτοι τῶν 59 γνωμικῶν τετραστίχων, ἐπιγραφῆς τεθείσης ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. Τοιοῦτον εἶδος ἐπιγραφῆς εἴδομεν εἰς τὸ ΛΑ' ποιήμα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐκεῖ οἱ δύο στίχοι προήρχοντο ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος, ὅπερ δὲν συμβαίνει ἐδῶ. 'Επίσης ἡρωελεγειακὴ ἀκροστιχὶς ἅμα καὶ ἐπιγραφὴ ὑπάρχει εἰς τὸ ΙΔ' ἱστορικὸν ἔπος ἀρχίζουσα καὶ αὐτὴ μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν:

Γρηγορίου ἱερῆος ἀθύρματα τε στοναχαί τε.
Τέρπεσθ' οἷσι φίλον πήμασιν ἡμετέροις!

Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τολμηρὰ καὶ πνευματώδης, ἀξίζει δὲ νὰ παραφρασθῇ ἐλευθέρως ὡς ἑξῆς:

— Οἱ στίχοι μου εἶναι παιγνίδια καὶ στέναγμοί, παίγνια ποιητοῦ, καὶ στεναγμοι χριστιανοῦ φιλοσόφου, ἐμοῦ τοῦ κληρικοῦ Γρηγορίου. 'Αναγνώσατε καὶ χαιρεκάκως χαρῆτε μὲ τὰ παθήματά μου, ὅσοι ἦσθε ἐχθροί, ἤ, ἐὰν εἶσθε φίλοι τῆς ποιήσεως ἀπολαύσατε στίχους ποὺ ἐνέπνευσαν οἱ πόνοι μου!

'Επειδὴ δὲ ἦτο πιθανὸν νὰ μὴ προσέξουν οἱ ἀναγνῶσται εἰς τὴν ἀκροστιχίδα ἐπέγραψεν ὁ ποιητὴς τοὺς ἑξῆς τρεῖς στίχους:

Ἔχει τι κομψὸν ἡμῖν ἡ ληρῳδία.
'Εκ τῶν ἰάμβων ἄλλο μέτρον τικτεται.
'Ακροστίχοις πρόσελθε καὶ γνώσει σαφῶς.

Φανερὸν καὶ ἐνταῦθα ὅτι ἐπὶ τοῦ ποιήματος ὁ Γρηγόριος ἔγραψε μόνον τοὺς τρεῖς αὐτοὺς στίχους,—ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πρῶτοι εἶναι ἰαμβικοὶ—ὁ δὲ πρῶτος ἴσως ἀντιγραφεὺς ἐφρόντισε νὰ καταχωρίσῃ καὶ τὴν ἀκροστιχίδα τῶν 67 στίχων. 'Ακριβῶς 67 εἶναι τὰ γράμματα τοῦ διστίχου καὶ ἡ ἀκροστιχὶς ἄμεμπτος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀκροστιχίδα τοῦ προεξετασθέντος ΛΑ' ἔπους, ὅπου παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ 61ος στίχος εὑρίσκεται ἐκτὸς τῆς ἀκροστιχίδος.

Αἱ φερόμεναι ἐπιγραφαὶ τῶν γρηγοριανῶν ποιημάτων δὲν εἶναι τεθειμέναι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Γρηγορίου. 'Αποδείξεις ὑπάρχουν μὴ ἀφίνουσαι ἀμφιβολίαν περὶ τούτου. Πρῶτον ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν εἶναι αἱ ἴδιαι καὶ ἀπαράλλακτοι εἰς ὅλας τὰς ἐκδόσεις καὶ δεύτερον φέρονται ἐπιγραφαὶ σα-

φῶς μαρτυροῦσαι ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης. Οὕτω π. χ. τὸ ΙΑ′ ἱστορικὸν ἔπος ἐπιγράφεται ***Περὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον*** ἐνῷ ὁ ποιητὴς θὰ τὸ ἐπέγραφε ***Περὶ τὸν ἐμαυτοῦ βίον.*** Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ μεγαλύτερον ὅλων τῶν ποιημάτων, ἔμμετρος αὐτοβιογραφία ἐκ στίχων 1949 Ἐπίσης καὶ τὸ παρ' αὐτὸ ΙΒ′ ἐπιγραφόμενον ***Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ Ἐπισκόπων***, ἐκ στίχων 846, ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὴν ἐπιγραφὴν ***Εἰς ἐμαυτὸν καὶ περὶ Ἐπισκόπων.*** Ἐπίσης τὸ μετ' αὐτὸ ἐπιγράφεται ***Εἰς ἑαυτὸν μετὰ τὴν ἐκ Κ. ἐπάνοδον***, τὸ δὲ ἑπόμενον ΙΣτ′ ἱστορικὸν ἔπος σαφέστερον ὅλων μαρτυροῦν φέρει ἐπιγραφήν: ***Ἐνύπνιον περὶ τῆς Ἀναστασίας***, Ἐκκλησίας ἣν ΕΠΗΞΑΤΟ ἐν Κωνσταντίνου πόλει. Δὲν λέγει ΕΠΗΞΑΜΗΝ. Εἶναι φανερὸν ἐκ τούτων καὶ ἄλλων ὁμοίων ἐπιγραφῶν—οἷαι αἱ τῶν ΙΘ, Λ, ΜΒ, ΜΓ, ΜΕ, ΝΑ, ΞΖ, ΞΗ, ΘΗ κ.λ.π. ἱστορικῶν ἐπῶν—ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ περιεχομένου ἐδόθη κατάλληλος ἐπιγραφὴ ὑπὸ μεταγενεστέρων.

Ἀλλὰ ὅπως αἱ ἐπιγραφαὶ οὕτω καὶ ἡ σειρὰ μὲ τὴν ὁποίαν ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἔπη τοῦ Ναζιανζηνοῦ δὲν ἦτο ἡ ἰδία εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ τὰς ἐκτυπώσεις ἄρα αὐτῶν. Ἄριστα δὲ ἔπραξεν ἡ ἔκδοσις Migne ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου διαιρέσασα αὐτὰ εἰς Δογματικά, Ἠθικά Ἱστορικά, Ἐπιτάφια καὶ Ἐπιγράμματα. Προτάσσει δὲ ὅλων τὸ πρῶτον Δογματικόν, ἐπιγραφόμενον Περὶ τοῦ Πατρός, ἐνῷ προηγουμένως ὡς πρῶτα ἐτάσσοντο τὰ ἱστορικὰ περὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἔπη. Καλῶς ἐτέθη τὸ Α′ δογματικὸν ὡς πρῶτον, διότι πρέπει ἀπὸ Θεοῦ ἄρχεσθαι καὶ ἐκτὸς τούτου αὐτὸ τὸ περιεχόμενον συνηγορεῖ. Διότι σύγκειται ἐκ στίχων 39 ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 24 εἶναι λογικὸν νὰ θεωρηθοῦν ὡς εἰσαγωγικοὶ ὄχι βεβαίως εἰς τοὺς ἄλλους 15, ἀλλὰ εἰς τὴν ὅλην ποιητικὴν ἐργασίαν. Οἱ 16ος καὶ 17ος στίχοι λέγουν:

Αὐτὰρ ἐγὼν ὅπα τήνδε **προοίμιον** ἐν σελίδεσσι
θήσομαι, ἣν τὸ πάροιθε θεόφρονες ἄνδρες ἔηκαν...

Φανερὰ ὁ ποιητὴς δεικνύει ὅτι αὐτὸ εἶναι ἢ αὐτὸ πρέπει νὰ τεθῇ ὡς τὸ πρῶτον ποίημα, εἰς τοῦ ὁποίου πάλιν τὸν 21ον στίχον προσκαλεῖ τὸ σύμπαν εἰς ἀκρόασιν:

Οὐρανὸς εἰσαΐοι, χθὼν δέχνυσο ῥήματ' ἐμοῖο
δηλ: Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ! [1])

---

[1]) Περικοπαὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἔχουν μεταφερθῆ εἰς τὴν ὁμηρικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς ἀρχαῖα μέτρα. Ὁ υἱός τοῦ Ἀπολλιναρίου, λέγει ὁ Κρουμβάχερ, ἔγραψε παράφρασιν τῶν ψαλμῶν ἐν ἑξαμέτροις, οἱ δὲ ψαλμοὶ ἔγιναν τόσον ὁμηρικοὶ—πλέον τοῦ δέοντος—ὥστε ἔπαυσαν νὰ εἶναι ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ μὲ τὸν ἰδιάζοντα αὐτῶν τύπον καὶ τὴν ὑψηλὴν των ἁπλότητα. Τοιαῦτα φιλολογικὰ παίγνια δὲν ἦσαν δημοτικὰ καὶ οὕτω ἐννοεῖται ὁ ἱστορικὸς λέγων ὅτι τῶν δύο Ἀπολλιναρίων αἱ ποιήσεις ἦσαν ἤδη ἄγνωστοι καὶ εἰς τοὺς συγχρόνους των, τόσον ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχον.

Οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι στίχοι τοῦ προοιμίου, τὸ ὁποῖον ὅπως καθορὰ φαίνεται ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς προοίμιον εἰς τὴν ὁλότητα τῶν δογματικῶν ποιημάτων, εἶναι ἐπίκλησις τῆς ἄνωθεν ἀντιλήψεως καὶ ἐνισχύσεως—κατὰ τὰ ὁμηρικά: Μῆνιν ἄειδε θεά, Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα—καὶ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Πνεῦμα Θεοῦ, σὺ δ' ἔμοιγε νόον καὶ γλῶσσαν ἐγείροις
Ἀτρεκίης σάλπιγγα ἐρίβρομον, ὥς κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κατὰ θυμὸν ὅλῃ θεότητι μιγέντες.

— Ὦ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ! Ἔγειρε τὸν νοῦν καὶ τὴν γλῶσσαν μου, ἐνίσχυσόν με νὰ γίνω βροντώδης σάλπιγξ τῆς ἀληθείας, ἵνα ἅπαντες ἀπολαύσωσι θείας ἀγαλλιάσεως καὶ χαρᾶς, ἐρχόμενοι εἰς ἐπαφὴν πνευματικὴν καὶ μῖξιν μὲ ὅλην τὴν θεότητα, ἑνούμενοι μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἄκρα εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου.

Στίχοι ἰαμβικοὶ 236 ἀποτελοῦν τὸ ὑλικὸν τοῦ ΛΓ' ἠθικοῦ ἔπους, ἐμπεριέχοντος 59 τετράστιχα γνωμικά. Εἰς τὸν πρῶτον στίχον τοῦ πρώτου τετραστίχου τίθεται ἡ ἐρώτησις ἂν εἶναι ἡ θεωρία προτιμοτέρα τῆς πράξεως, ἡ δ' ἀπάντησις δίδεται εἰς τὸν τέταρτον στίχον καθ' ὃν ἕκαστος πρέπει νὰ ἐκτείνεται ἐκεῖ ὅπου εὐδοκιμεῖ.

Τὸ πέμπτον τετράστιχον ἀποτείνεται πρὸς τοὺς ἐργάτας τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου καὶ συμβουλεύει νὰ μὴ ἔχωμεν τὸν ὀφθαλμὸν σκοτεινὸν — τὸν νοερὸν βεβαίως ὀφθαλμὸν — διὰ νὰ μὴ φαινώμεθα πρόεδροι τοῦ κακοῦ. Διότι—ὀρθῶς παρατηρεῖ—ἐὰν οἱ ὄντες φῶς εἶναι τοιοῦτοι, πόσον θὰ εἶναι τὸ σκότος;

Ἄξιον σημειώσεως τυγχάνει τὸ μετ' αὐτὸ ἕκτον τετράστιχον ἔχον ὡς ἑξῆς:

Ἄφωνον ἔργον κρεῖσσον ἀπράκτου λόγου!
Βίου μὲν οὐδεὶς πώποθ' ὑψώθη δίχα
Λόγου δὲ πολλοὶ τοῦ καλῶς ψοφουμένου.
Οὐ γὰρ λαλούντων, εὖ βιούντων δ' ἡ χάρις.

Δηλαδή: Ἔργα δίχως λόγια εἶναι προτιμότερα λόγων δίχως ἔργα. Καὶ κανεὶς δὲν ηὐδοκίμησέ ποτε χωρὶς νὰ ἐπιδείξῃ βίον ἐνάρετον, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου πολλοὶ ηὐδοκίμησαν χωρὶς εὐκρότους λόγους, διότι ἡ χάρις δίδεται εἰς τοὺς ἐναρέτως ζῶντας καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἁπλῶς λαλοῦντας.

Τί εἶναι ὁ βίος καὶ τί τὸ θετικὸν κέρδος του; Ἄκουσε τὸ 9ον τετράστιχον:

Πανήγυριν (=ἐμποροπανήγυριν) νόμιζε τὸν δε τὸν βίον. Ἣν πραγμα-

τεύση (=ἐὰν ἐμπορευθῇς) κέρδος (ἔσται σοι) Ἀντάλλαγμα γὰρ μικρῶν τὰ μείζω (μὲ μικρὰ ἠθικὰ κεφάλαια τοῦ βίου αὐτοῦ θὰ κερδίσῃς μεγάλα ποσὰ) καὶ ῥέοντ' ἀϊδίων (καὶ θυσιάζων τὰ προσωρινὰ καὶ ῥέοντα θὰ κερδίσῃς τὰ σταθερὰ καὶ αἰώνια) Ἢν δ' αὖ παρέλθῃ (ἐὰν ἡ ζωὴ αὐτὴ περάσῃ καὶ τελειώσῃ ἡ ἐμποροπανήγυρις χωρὶς νὰ κερδίσῃς) καιρὸν ἄλλον (κέρδους) οὐκ ἔχεις!

Τὸ 14ον παραινεῖ νὰ ἐρευνῶμεν τὰ ἰδικά μας μᾶλλον παρὰ τὰ τοῦ πλησίον, διότι ἡ ἔρευνα τῶν ἡμετέρων ὠφελεῖ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, ἐνῷ ἡ τῶν ἄλλων, ἄλλους. Ἀντὶ νὰ λογαριάζωμεν τὰ χρήματά μας προτιμότερον νὰ κάμνωμεν λογαριασμὸν τῶν πράξεών μας, διότι τὰ χρήματα χάνονται καὶ αἱ πράξεις στέκονται!

Τὸ 16ον καὶ 17ον ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Κηρῷ τὰ ὦτα φράσσε πρὸς φαύλους λόγους
Ὠδῶν τε τερπνῶν ἐκμελῆ λυγίσματα.
Τοῖς δ' αὖ καλοῖς τε κἀγαθοῖς ἀεὶ δίδου.
Εἰπεῖν, ἀκοῦσαι καὶ δρᾶσαι μικρὸν μέσον (=μικρὰ ἀπόστασις χωρίζει τὸ λέγειν ἀπὸ τὸ ἀκούειν καὶ τὸ ἀκούειν καὶ λέγειν ἀπὸ τὸ πράττειν, δι' αὐτὸ ἑρμητικῶς κλεῖε τὰ ὦτα καὶ μὴ ἐπιτρέπῃς νὰ εἰσέλθουν φαῦλοι λόγοι καὶ λυγηρὰ λόγια ἀπρεπῶν ἀσμάτων. Νὰ ἐπιδίδεσαι εἰς τὰ καλὰ καὶ ἀγαθά.)

Μὴ λίαν ὀσμῶν ἐκλύου θηλύσμασιν,
ἀφῆς τε λειότητι μηδὲ γεύσεσι.
Τί ἂν ποτ' ἀνδρίσαιο τῶν δ' ἡττώμενος;
Χωρὶς γυναικῶν κἀρρένων ἡδύσματα!

— Μὴν ἐκλύεσαι πολὺ μὲ ἐκτεθηλυμένας ὀσμάς, μὲ ἀπολαύσεις ἀφῆς καὶ γεύσεως. Ἐὰν νικᾶσαι μὲ τοιαῦτα τί ἀνδρικότητα ἠμπορεῖς νὰ ἐπιδείξῃς; Χωρισταὶ εἶναι αἱ τέρψεις τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τὰς τῶν γιναικῶν.

Ἐπὶ τούτοις ἂς παραθέσω τὸ μετ' αὐτὰ 18ον τετράστιχον μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως μὴ μοῦ ζητηθῇ ἡ τολμηρὰ ἐξήγησίς του:

Δός, εἶπε γαστήρ. Ἢν λαβοῦσα σωφρονῇς
δώσω προθύμως. Ἢν δὲ τοῖς κάτω δίδῳς,
κόπρον λάβοις μέν, ἀλλ' ὅμως μὴ πλουσίαν.
Εἰ δ' οὖν κατάσχοις, δώσομεν καὶ πλουσίαν!

Ὡραιότης—λέγει τὸ 21ον—εἶναι ἡ κοσμιότης τοῦ ἤθους. ὡραιότης ποὺ δὲν ζωγραφίζουν αἱ χεῖρες οὔτε καταλύει ὁ χρόνος, ἡ ὡραιότης ποὺ ἔχει φανερὸν γνώρισμα τὴν σωφροσύνην τοῦ νοῦ. Ἀσχημία δὲ εἶναι ἡ ἀκοσμία τῶν φρενῶν.

— Πολλὰ ἔρχονται καὶ παρέρχονται εἰς τὴν ζωήν. Λῦπαι, ἡδοναί,

θάρρη, φόβοι, πλοῦτος, πενία, δόξα, δύσκλεια, θρόνοι. Αὐτὰ ρέουν ὅπως θέλουν, ὅπως θέλουν ἐκεῖνα καὶ ὄχι ὅπως θέλομεν ἡμεῖς. Μὰ ὁ σταθερῶς βαδίζων τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ πράγματα ἀσταθῆ! (22ον τετράστιχον).

Δόξαν δίωκε μήτε πᾶσαν, μήτ' ἄγαν.
Κρεῖσσον γὰρ εἶναι (ἔνδοξον) τοῦ δοκεῖν. Εἰδ' ἄμετρος εἶ
μὴ τὴν κενὴν (δόξαν) θήρευε, μήτε τὴν νέαν.
Τὶ γὰρ πιθήκῳ κέρδος, ἣν δοκῇ λέων;

Καὶ πράγματι. Τί κερδίζει ὁ πίθηκος ἐὰν λάβῃ μορφὴν ψευδῆ λέοντος; Τὶ κερδίζει κατ' οὐσίαν ἄνθρωπος ἐξαπατῶν τοὺς ἄλλους καὶ προσωρινῶς θαυμαζόμενος μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἀπάτη; Κενή, ἀβάσιμος καὶ πρόσκαιρος ἡ δόξα μὲ ἀποτέλεσμα τὴν αἰσχύνην καὶ τὸν γέλωτα. (24ον τετρ.)

Τὸ 42ον:

Ἔρως, μέθη, ζῆλος τε καὶ δαίμων ἴσα (εἰσι)
Οἷς δ' ἂν προσέλθῃ, τὸ φρονεῖν ἐπέκλυσε (κατέστρεψε)
Τῆξις, προσευχή, δάκρυον τὰ φάρμακα (τούτων εἰσι)
Ἠδ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις νὰ ἔχῃ κάποιον σύμβουλον. Ὁμοιάζει τὸν ὀφθαλμὸν ὁ ὁποῖος βλέπει τὰ πάντα ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του! Καὶ οὔτε τὰ ἄλλα βλέπει ὅταν εἶναι πολὺ τσιμπλιάρης ὁ ὀφθαλμός. Τὸ ἕνα χέρι χρειάζεται τὸ ἄλλο καὶ τὸ δεξιὸ πόδι ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ ἀριστεροῦ, λέγει πολὺ πολὺ σοφὰ τὸ 46ον ἔχον ὡς ἑξῆς:

Τἄλλα βλέπων ὀφθαλμός, αὐτὸν οὐ βλέπει.
Ἀλλ' οὐδὲ τἄλλα, ἣν ἄγαν λημῶν τύχῃ.
Τούτου χάριν, σύμβουλον εἰς ἅπαντ' ἔχειν.
Καὶ γὰρ χερὸς χεὶρ καὶ ποδὸς ποὺς ἐνδεής!

Περὶ τύχης καὶ φρονήσεως ὁμιλεῖ τὸ 55ον τετράστιχον. Κατὰ τὸν ποιητὴν ἡ φρόνησις εἶναι ἀσφαλεστέρα τῆς τύχης. Ἡ φρόνησις, ἡ ὁποία σημαίνει καλὴν διαχείρισιν καλὸν χειρισμόν τοῦ πηδαλίου, βεβαίως εἶναι ἀσφαλεστέρα τῆς τύχης, ἡ ὁποία εἶναι κούφη φορὰ τῶν πραγμάτων. Σχετικὸν δὲ πρὸς τὸ τετράστιχον τοῦτο εἶναι καὶ τὸ ΛΘ'—τὸ προτελευταῖον ἠθικὸν ἔπος—τετράστιχον καὶ τοῦτο ἐπιγραφόμενον Εἰς τύχην καὶ φρόνησιν καὶ ἐπιχαρίτως λέγον:

Ἔφησέ τις που τῶν φιλοχρύσων τάδε:
Θέλω τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενῶν πίθον!
Πρὸς ὃν τις ἀντέφησε τῶν φιλοφρόνων:
Ρανὶς φρενῶν μοι μᾶλλον ἢ βυθὸς τύχης!

Αἰσχρόν ἐστι—λέγει τὸ 57ον τετράστιχον—ὁ γέρων νὰ εἶναι ἀνοητότερος τοῦ νέου καὶ ὁ νέος ἀσθενέστερος τοῦ γέρου. Ἐν γένει ὁ μὲν ὥριμος τὴν ἡλικίαν πρέπει νὰ εἶναι σοφὸς ὁ δὲ ἄριστος ἄνθρωπος σωφρονεῖ καὶ πρὶν ὡριμάσῃ ἡ ἡλικία του.

Τὸ προτελευταῖον τετράστιχον τοῦ ὑπὸ μελέτην 33ου ἠθικοῦ ποιήματος Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ὁμιλεῖ περὶ σωτηρίας τῆς ψυχῆς.

Ἀεὶ μὲν ἐργάζοιο τὴν σωτηρίαν
Καιρὸς δὲ δὴ μάλιστα ἡ βίου λύσις.

Ἢ μᾶλλον τὸ γῆρας, τὸ προοίμιον τοῦ θανάτου, τῆς λύσεως τοῦ βίου, τὸ γῆρας εἶναι ἡ τελευταία καὶ καλλιτέρα εὐκαιρία νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν.

Τὸ γῆρας ἦλθεν. Ἔξοδον ὁ κήρυξ βοᾷ!
Πᾶς εὐτρεπίζου. Πλησίον γὰρ ἡ κρίσις.

Ἐὰν λάβῃ τις τὸν κόπον νὰ ἀνεύρῃ καὶ μελετήσῃ τὴν Ζ′ ὁμιλίαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους, θὰ ἀκούσῃ τὸν χρυσεπῆ ρήτορα ἀναπτύσσοντα θαυμασίως τὸ περιεχόμενον τῶν δύο τούτων τετραστίχων. Ὁμιλεῖ ἐκεῖ κατὰ γερόντων μὴ τιμώντων τὴν πολιὰν ἀλλὰ καταγέλαστον τὸ γῆρας τοῖς νέοις ποιούντων. Ἡ διδακτικὴ ποίησις ποιητοῦ πού δὲν ἔμεινεν ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν καὶ μελαγχολῶν ἔβλεπεν ἑαυτὸν εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου, εὑρίσκει τὴν ζωτικότητά της εἰς τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν τοῦ χριστιανοῦ ρήτορος. Ἡ φλογερὰ εὐγλωττία τοῦ Χρυσοστόμου ἔδοσεν ἄρρητον δύναμιν εἰς τὰ ψύχραιμα καὶ σοφὰ τετράστιχα τοῦ Γρηγορίου, τοῦ γέροντος κύκνου τῆς Ἀριανζοῦ!

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΕΡΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΕΙΔΗ ΑΥΤΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ
ΙΔΡΥΜΑΤΑ
ΕΚΚΕΙΜΕΝΗ Η ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 46)

Ἑταιρεῖαι

Ἑταιρεία εἶναι προσώπων ἕνωσις πρὸς ἐπίτευξιν κοινοῦ σκοποῦ.

Κατὰ τοὺς ἀστικοὺς καὶ ἐμπορικοὺς νόμους πλείστων κρατῶν ὅλαι αἱ Ἑταιρεῖαι δὲν ἀποτελοῦσι Νομικὸν Πρόσωπον, ἀλλά τινες ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἡμέτερος ὅμως Ἀστικὸς Νόμος (ἄρθρ. 45) καὶ ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος (ἄρθρ. 122) θεωροῦσιν ἁπάσας τὰς Ἑταιρείας ὡς ἐχούσας δικανικὴν καὶ νομικὴν ἱκανότητα καὶ προσωπικότητα.

Ἱδρύματα

Ἡ πρὸς ἐπίτευξιν θρησκευτικοῦ, φιλανθρωπικοῦ ἢ ἄλλου οἱουδήποτε κοινωνικοῦ σκοποῦ τεταγμένη περιουσία ἀποτελεῖ ἑτέραν νομικῶν προσώπων κατηγορίαν, τὴν τῶν Ἱδρυμάτων.

Τοιαῦτα δὲ εἶναι Ναοί, Μοναστήρια, Πτωχοκομεῖα, Νοσοκομεῖα, Ὀρφανοτροφεῖα, Βρεφοκομεῖα καὶ τὰ τοιαύτης φύσεως, ἀλλὰ νῦν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἱδρυμάτων ὑπάγεται καὶ πᾶς ἐν γένει κοινωνικὸς σκοπός.

Ἵδρυμα συνίσταται εἴτε διὰ Νόμου εἴτε διὰ δικαιοπραξίας τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἥτις δύναται νὰ εἶναι ἢ ἡ διάταξις τελευταίας βουλήσεως, ἢ ἡ πρᾶξις ἐν ζωῇ.

Ἐν τῇ συστατικῇ τοῦ Ἱδρύματος πράξει δέον νὰ δηλῶται σαφῶς ὁ σκοπός, διότι ἁπλῆ δήλωσις, ὅτι περιουσία πρὸς κοινωφελῆ διατίθεται σκοπόν, ὡς ἀόριστος οὐδὲν ἐπάγεται ἔννομον ἀποτέλεσμα, ὁ δὲ σκοπὸς δέον νὰ μὴ ἀντίκειται εἰς τὸν Νόμον καὶ εἰς τὴν ἠθικήν, ἐπίσης ἀπαιτεῖται καὶ δήλωσις περὶ τῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ διατεθειμένης περιουσίας.

Ἐὰν διὰ πράξεως τελευταίας βουλήσεως συνίσταται Ἵδρυμα, ὁ δὲ διαθέτης ἑνὶ ἢ πλείοσιν ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ τούτου διατάξεως, ἀναμφισβήτητον, ὅτι οὗτοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσωσιν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς βουλήσεως τοῦ διαθέτου, διὰ νὰ ἐναγάγωσι τὸν κληρονόμον ἐπὶ ἀποδόσει τῆς πρὸς τοῦτο ἀφορισθείσης περιουσίας.

Τὸ Ἵδρυμα παύει, ἅμα παρέλθῃ ὁ χρόνος, δι' ὃν συνέστη, ἢ πληρωθῇ ἡ αἵρεσις, ὑφ' ἣν ἐγένετο, ὡς ἐπίσης παύει πληρωθέντος τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἱδρύθη, ἀδυνάτου τῆς πληρώσεως αὐτοῦ καθισταμένης, ἢ ἀθεμίτου τοῦ σκοποῦ γενομένου. Ἡ τῆς περιουσίας τοῦ Ἱδρύματος ἀπώλεια ἐπάγεται κατ' ἀνάγκην τὸ τέλος αὐτοῦ. Διαλυθέντος τοῦ Ἱδρύματος ἡ περιουσία αὐτοῦ, ἂν οὐδὲν περὶ τῆς τύχης αὐτῆς ὥρισεν ὁ Ἱδρυτής, περιέρχεται ὡς ἀδέσποτον εἰς τὸ Δημόσιον καὶ διατίθεται ὑπὲρ παρομοίου σκοποῦ.

Ἐκκειμένη ἢ σχολάζουσα κληρονομία

Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον ἡ κληρονομία τοῦ ἀποβιώσαντος, διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ χρόνον μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ κληρονόμου κτήσεως, ὅτε παροδικὴ ὑπάρχει κατάστασις καθ' ἣν σχολάζει ἡ κληρονομία, ἀποτελεῖ Νομικὸν Πρόσωπον, ἤτοι, μέχρι τῆς προσελεύσεως τοῦ κληρονόμου εἰς τὴν κληρονομίαν, τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις ἀνήκουσιν εἰς τό Νομικὸν Πρόσωπον τὸ ἐκ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τοῦ ἀποθανόντος ἀποτελούμενον.

Ἡ περιουσία, ἐκλιπόντος τοῦ μέχρι τοῦδε κυρίου καὶ μὴ ἑτέρου ἐπιληφθέντος, ἀδέσποτος κεῖται. Ἀλλὰ ὅ,τι εἶναι ἀδέσποτον, δὲν εἶναι καὶ προστασίας ἐστερημένον, διὸ δὲν ἀποσυντίθεται ἡ κληρονομία, ἀλλὰ καὶ τὴν σύνθεσιν αὐτῆς ὡς ἑνιαῖον σύνολον ἀναλλοίωτον διατηρεῖ, καὶ αὔξησιν καὶ μείωσιν δέχεται, ἤτοι κέκτηται τὴν ἱκανότητα καὶ δικαιώματα νὰ ἀποκτήσῃ καὶ εἰς ὑποχρεώσεις νὰ ὑποβληθῇ.

Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ὁρμώμενοι οἱ Ρωμαῖοι ἐτροποποίησαν αὐτὴν τὴν κληρονομίαν καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων ὑποκείμενον κατέστησαν.

Τοῦτο δηλοῖ τὸ τοσάκις ἐπαναλαμβανόμενον ὅτι (τάξιν Δεσπότου ὑπέχει ἡ κληρονομία), Dominae locum obtinet, personam domini sustinet.

ΕΥΘ. ΜΑΥΡΙΔΗΣ
Διευθυντὴς τοῦ Τουρκικοῦ
Γραφείου τῶν Πατριαρχείων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία

Μετ' ἐπιβαλλούσης ἱεροπρεπείας καὶ κατανυκτικότητος, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου καὶ ἀπὸ πάντων τῶν σημείων τῆς πόλεως κατακλύσαντος τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν ἐκκλησιάσματος, ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας (14 τοῦ μ.) ἡ νενομισμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνελειτούργησαν οἱ σεβ. Μητροπολῖται Προύσης κ. Πολύκαρπος, Σάρδεων κ. Γερμανός, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος, Λαοδικείας κ. Δωρόθεος καὶ Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανός. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν περιεβλήθη, κατὰ τὴν τάξιν, ἐν τῷ Σωλέᾳ. Τὸν θεῖον λόγον, ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευόμενον, ἐκήρυξεν ἀπὸ τοῦ ἱ. Ἄμβωνος ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος. Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν ἀπήγγειλεν ὁ ἐντιμολ. Μ. Λογοθέτης κ. Κυριακὸς Γκιώκας. Ἐν τέλει τῆς θ. Λειτουργίας ἀνεγνώσθη, ἐπὶ προτεθειμένου δίσκου Κολλύβων, τὸ νενομισμένον Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως ἀγωνισαμένων.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι

— Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ: τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς (7 τοῦ μ) καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (28 τοῦ μ.), κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην συγχοροστατοῦντας ἔχουσα τοὺς σεβ. Μητροπολίτας Προύσης, Σάρδεων, Ἡλιουπόλεως, Θεοδωρουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Φιλαδελφείας, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὸ Μ. Προκείμενον τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, κατὰ τὰς Προηγιασμένας τῆς τῇ Καθαρᾷ Τρίτῃ συμπεσούσης ἑορτῆς τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων καὶ τῆς Καθαρᾶς Τετάρτης καὶ κατὰ τὰς Ἀκολουθίας τῶν Α΄ καὶ Β΄ Χαιρετισμῶν (12 καὶ 19 τοῦ μ.) τῆς Θεοτόκου.

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὴν θ. Λειτουργίαν τῆς Β΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν (21 τοῦ μ.) καὶ τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (25 τοῦ μ.), τὰς ἀκολούθους λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων, τοὺς Γ΄ καὶ Δ΄ Χαιρετισμοὺς τῆς Θεοτόκου καὶ τὰς λοιπὰς κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον Ἀκολουθίας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἤκουσεν ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐν τῷ π. Πατριαρχικῷ Ναῷ κατ' αὐτὰς χοροστατήσαντος τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια

Ἐν τῇ τελεσθείσῃ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξενείου τῆς Ἑλλάδος Δοξολογίᾳ ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Ἑλλάδος (25 τοῦ μ.) ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη καὶ διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς Αὐτῆς ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

Ἐπισκέψεις

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι:

— τῇ 3ῃ ὁ ἐντιμ. κ. Λιουμπομὴρ Χατζητζώρτζεβιτς, Γενικὸς ἐνταῦθα Πρόξενος τῆς Γιουγοσλαυΐας, προσελθὼν ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἐνταῦθα Σέρβου Πρωθιερέως αἰδεσιμ. κ. Πέτρου Χαϊδούκοβιτς, ἀποχαιρετήσας δὲ τὴν Α. Θ Παναγιότητα καὶ λαβὼν τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ προαγωγῇ καὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει αὐτοῦ,

— τῇ 15ῃ ὁ ἐξοχώτατος ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ρ. Ραφαήλ,

ὑποβαλὼν τὰ σέβη αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐλεύσεως καὶ ὀλιγοημέρου διαμονῆς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Πόλει, καὶ

— τῇ 20ῇ ὁ ἐνταῦθα Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐντιμ. κ. Σπυρ. Καπετανίδης. Τὴν Α. Ἐξοχότητα καὶ τὰς αὐτῶν Ἐντιμότητας ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέφθη ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος.

Πατριαρχικὴ ἀντιπροσώπευσις

Ἐν τῇ νεκρωσίμῳ ἀκολουθίᾳ τῶν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον θανόντων καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Σταυροδρομίου κηδευθέντων, ἰατροῦ Ἀντ. Ἀντωνακοπούλου, Προέδρου τῆς Ἐφορείας τῶν Ἀστικῶν Σχολῶν Σταυροδρομίου. (7 τοῦ μ.) καὶ καθηγητοῦ Γεωργίου Γεωργιάδου Προκοπιέως (9 τοῦ μ.), ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπροσωπεύθη ἐν τῇ πρώτῃ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Μαξίμου καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ διὰ τοῦ πανοσιολ. Τριτεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων κ. Ἰσιδώρου.

Θάνατος ἱερέως.

Τῇ 27ῃ λήξαντος μηνὸς Μαρτίου ἀπεβίωσεν ὁ Ἱερατικῶς Προϊστάμενος Τζιβαλίου αἰδεσιμ. ***πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Γρίβας***, Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία αὐτοῦ ἐψάλη τῇ ἐπιούσῃ, 28ῃ τοῦ μηνός, ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Νικολάου Τζιβαλίου, προεξάρχοντος τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Προύσης κ. Πολυκάρπου, μετέχοντος δὲ τοῦ ἱ. κλήρου τῶν πέριξ ἐνοριῶν. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ πανοσ. Μ. Ἐκκλησιάρχης κ. Γεράσιμος. Τὸν νεκρὸν προσεφώνησεν ὁ προεξάρχων ἀρχιερεύς.

Ἑβδομηκοντούτης περίπου ἀποβιώσας ὁ ἀείμνηστος ἱερεύς, ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον τῷ 1899 καὶ εἰς πρεσβύτερον τῷ 1903, ἱεράτευσεν ἐπὶ τριακονταετίαν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος, ἐν αὐτῇ χειροθετηθεὶς καὶ εἰς πρωτοπρεσβύτερον τῷ 1927, ἀπὸ ὀκταετίας δὲ διετέλεσεν ὢν προϊστάμενος τῆς ἐνορίας Τζιβαλίου. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ζηλωτῶν καὶ καλῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Εἴη αὐτοῦ αἰωνία ἡ μνήμη.

Ἐγκύκλιος

Ὁρισθέντος, ἐξ ἀποφάσεως τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ σεπτῆς Πατριαρχικῆς ἐγκρίσεως, ἵνα ἐφεξῆς ἐφαρμοσθῇ ἑνιαῖον ὡρολόγιον ἐνάρξεως καὶ ἀπολύσεως τῆς θ. Λειτουργίας ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐπισήμους Ἑορτάς, ἀπελύθη ἡ ἀκόλουθος Ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας:

Ἀριθ. Πρωτ. 308. / Γραφ. 73.

Τοῖς θεοφιλεστάτοις Ἀρχιερατικῶς καὶ τοῖς ὁσιωτάτοις Ἱερατικῶς Προϊσταμένοις καὶ τοῖς ἐντιμοτάτοις κυρίοις τοῖς ἀποτελοῦσι τὰς Ἐπιτροπὰς τῶν ἱ. Ναῶν τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τῆς ὥρας ἐνάρξεως καὶ ἀπολύσεως τῆς θείας λειτουργίας ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς μὴ οὔσης κεκανονισμένης ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένου ἑνιαίου ὡρολογίου, παρετηρήθη ἐπ' ἐσχάτων, ἰδίᾳ ἐν τοῖς κεντρικωτέροις ἱ. Ναοῖς, τὸ ἄτοπον τῆς παρατάσεως τῆς θείας λειτουργίας πολλάκις πέραν καὶ αὐτῆς τῆς μεσημβρίας εἰς βάρος τῆς εὐλαβείας τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, ἀναγκαζομένου οὕτω εἴτε νὰ ἀπέρχηται ἐκ τοῦ ἱ. Ναοῦ, παρὰ τὴν τάξιν, πρὸ τοῦ τέλους τῆς θείας λειτουργίας, εἴτε νὰ παραμένῃ μέν, ὡς ἡ τάξις ἐπιβάλλει, ἄχρι τέλους, νὰ δοκιμάζῃ ὅμως ἐκ τούτου οὐκ ὀλίγην ταλαιπωρίαν σωματικήν, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ στενοχωρίαν ψυχικήν.

Ὅθεν σκέψεως περὶ τούτου γενομένης ἐν συνεδρίᾳ τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, σεπτῇ ἐγκρίσει τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ Δεσπότου, ὡρίσθη ἵνα ἐφεξῆς ἰσχύῃ ἑνιαῖον ὡρολόγιον ἐνάρξεως καὶ ἀπολύσεως τῆς θείας λειτουργίας ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐπισήμους Ἑορτάς, ὡς ὥρας ἐνάρξεως καθοριζομένης τῆς 10ης καὶ ὥρας ἀπολύσεως, κατ' ἀνώτατον ὅριον, τῆς 11.30', συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ θείου κηρύγματος, ἀναλόγως δὲ κρουομένου τοῦ κώδωνος καὶ διὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Ὄρθρου.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην κοινοποιοῦντες ὑμῖν διὰ τῆς παρούσης, παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ὅπως πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τηρῆται ἐφεξῆς τὸ ὡς ἄνω καθοριζόμενον ἑνιαῖον ὡρολόγιον, προσεπιδηλοῦμεν δὲ ὅτι ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν παράβασιν λογισθήσονται οἱ τῶν ἱ. Ναῶν εὐλαβέστατοι Προϊστάμενοι καὶ αἱ ἔντιμοι ἐκκλησιαστικαὶ Ἐπιτροπαί.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29ῃ Μαρτίου 1943.

† ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Ἀδαμάντιος.